

ЗАПИТ

на відкриття наукової роботи за відомчою тематикою

1. Назва наукової роботи

Напрями розвитку "зеленої" промисловості в Україні

2. Строки виконання роботи III кв. 2016 р. – II кв. 2019 р.

3. Код програмної класифікації видатків 6541030

4. Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки –

Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

5. Пріоритетний тематичний напрям наукових досліджень і науково-технічних розробок

Проблеми розвитку особистості, суспільства, демографія та соціально-економічна політика

6. Код та назва наукового напрямку (проблеми) з Основних наукових напрямів та найважливіших проблем фундаментальних досліджень у галузі природничих, технічних і гуманітарних наук

4.1.6. Економіка видів діяльності та регуляторна політика

(згідно з Основними науковими напрямами та найважливішими проблемами фундаментальних досліджень у галузі природничих, технічних і гуманітарних наук, затверджених на відповідний період спільним наказом Міністерства освіти і науки та НАН України)

7. Науковий керівник роботи

Вишневський Валентин Павлович, академік НАН України, доктор економічних наук, заступник директора з наукової роботи, Інститут економіки промисловості НАН України

(прізвище, ім'я, по-батькові, науковий ступінь, посада, місце роботи)

(підпис)

телефон (044) 2808072, E-mail vvishn@gmail.com

8. Відповідальні виконавці

Прізвище, ім'я та по-батькові	Науковий ступінь, посада, місце роботи, телефон	Підпис
Лєпа Роман Миколайович	д.е.н., зав. відділом, ІЕП НАН України, (044) 2808072	
Збаразська Лариса Олександрівна	к.е.н., зав. відділом, ІЕП НАН України, (044) 2808072	
Заніздра Марія Юріївна	к.е.н., н.с., ІЕП НАН України, (044) 2808072	
Гаркушенко Оксана Миколаївна	к.е.н., с.н.с., ІЕП НАН України (044) 2808072	
Нікіфорова Віра Анатоліївна	к.е.н., с.н.с., ІЕП НАН України (044) 2808072	
Шевцова Ганна Зіївна	к.е.н., пров. н.с., ІЕП НАН України (044) 2808072	
Прокопенко Роман Васильович	к.е.н., с.н.с., ІЕП НАН України (044) 2808072	
Чекіна Вікторія Денисівна	к.е.н., зав. сектором, ІЕП НАН України (044) 2808072	

9. Установи - співвиконавці (для комплексних робіт)

Відсутні.

10. Ключові слова (до 7 слів)

"зелена" промисловість, індустріалізація, промислова політика, підприємство, державне регулювання, економіко-математичне моделювання

Резюме

(Стисло викласти основну мету наукових досліджень, методи та загальний план досліджень, обґрунтувати актуальність та важливість результатів, що очікуються. Не включати даних про вже виконані дослідження. Резюме має бути самостійним документом і відображати суть запланованих досліджень. Подані тут відомості більш детально викладаються в обґрунтуванні доцільності виконання роботи – розділ 12).

Запропонована науково-дослідна тема "Напрями розвитку "зеленої" промисловості в Україні" зберігає спадкоємність наукової тематики Інституту економіки промисловості НАН України і спрямована на вирішення комплексу актуальних теоретичних і прикладних проблем обґрунтування напрямів і підвищення темпів розвитку "зеленої" промисловості України.

Метою дослідження є обґрунтування комплексу теоретичних положень, науково-методичних підходів і практичних рекомендацій щодо формування напрямів розвитку "зеленої" промисловості в Україні, які ґрунтуються на принципах ресурсоефективної "зеленої" економіки і передбачають вирішення економічних проблем екологізації наявних і створення нових "зелених" галузей промисловості.

Методи дослідження включають: загальнонаукові методи – аналізу і синтезу, гіпотетико-дедуктивний, системний підхід; методи теоретичного пізнання в економіці – неокласична, інституційна, еволюційна парадигми; холістично-просторовий підхід до аналізу економічних процесів та явищ, прикладні економічні і економіко-математичні методи – економічного аналізу, економетрики, економіко-математичного моделювання, у тому числі імітаційного та ситуаційного, сучасних інформаційних систем і технологій в управлінні розвитком виробничо-економічних систем.

Основні напрями дослідження (план досліджень):

- визначення теоретико-методологічних засад розвитку "зеленої" промисловості;
- науково-аналітичне обґрунтування напрямів розвитку "зеленої" промисловості в Україні;
- розробка науково-методичних підходів до державного регулювання розвитку "зеленої" промисловості України;
- створення комплексу економіко-математичних моделей і управлінських технологій розвитку ресурсоефективного виробництва.

Актуальність теми дослідження обумовлена тим, що реалізація стратегічного курсу України на європейську інтеграцію вимагає вирішення подвійної задачі: по-перше, забезпечення стійкого економічного зростання, яке має супроводжуватись підвищенням рівня й якості життя населення, і, по-друге, зменшення необмеженого споживання ресурсів і подальшої шкоди для навколишнього середовища. Ресурсоемна індустріалізація була основним рушійним фактором розвитку у світі протягом останніх двохсот років. Наразі також існує загальна згода про те, що саме індустріальне зростання є необхідною умовою для підвищення добробуту населення, створення високотехнологічних робочих місць і підвищення конкурентоздатності національних господарств, але тільки на принципах сталого розвитку. У зв'язку з цим перед Україною, яка має взяти активну участь у формуванні нової світової промислової структури, стоїть актуальне завдання розробки і реалізації таких напрямів розвитку "зеленої" промислової, які були б здатні відповісти на виклики сучасності і забезпечити їй вигідне місце насамперед у європейських ланцюжках формування вартості з урахуванням сучасних вигод до побудови ресурсоефективної "зеленої" економіки.

За результатами дослідження передбачено розробити концептуальні положення щодо напрямів розвитку "зеленої" промисловості України, які спиратимуться на комплекс теоретичних положень, науково-методичних підходів, економіко-математичних моделей і практичних рекомендацій, та мають забезпечити відповідність системних "зелених" трансформацій української промисловості оновленим стратегічним цілям розвитку і актуальним завданням її європейської інтеграції.

Ідея досліджень

Перехід до "зеленої" економіки і розвиток "зеленої" промисловості потребують комплексного вирішення двох однаково важливих завдань: підтримки структури і функцій екосистем (здатність екосистем до самовідтворення) і вироблення підходів, що дозволяють скоротити використання ресурсів при виробництві та споживанні, а також знизити відповідний тиск на навколишнє середовище (ресурсоефективність).

З урахуванням цієї вимоги *ідея* пропонованого дослідження полягає у тому, що для України з метою забезпечення прискореного розвитку "зеленої" промисловості принципове значення має підвищення якості зростання, а не обсягів промислового виробництва – просування по міжнародних ланцюжках постачань і створення вартості від ланок ресурсоемних і шкідливих для довкілля з низькою питомою вагою доданої вартості в ціні товару, до ланок ресурсоефективних і шкідливих для довкілля з більш високою питомою вагою доданої вартості.

Для цього потрібно:

по-перше, виходити з холістично-просторового бачення проблеми розвитку національної "зеленої" промисловості і необхідності виявлення і дотримання закономірностей ко-еволюції техніко-економічної, природно-екологічної та соціокультурної популяцій (просторових систем), оскільки ці закономірності не є загальносвітовими, але специфічними і залежними від індивідуальних історичних обставин розвитку у просторі і часі (концепція "path dependence");

по-друге, при виборі напрямів розвитку "зеленої" промисловості активно використовувати переваги вільної торгівлі з ЄС і наявність відповідного інституційного тиску європейської спрямованості для посилення позитивного впливу чинників спеціалізації та міжнародного поділу праці на екологізацію наявних і створення нових "зелених" галузей української промисловості;

по-третє, враховувати конкурентні переваги уже наявних ресурсів і виробництв за умови їх екологізації на інноваційній основі, приймаючи до уваги, що у сучасній економіці фактично відсутні галузеві пріоритети з погляду інноваційності або відсталості; тепер жодна галузь промисловості не може однозначно розглядатися як передова або відстала, у т. ч. у "зеленому" аспекті, і в кожній галузі можуть використовуватись як передові ресурсоефективні, так і відсталі технології; тим самим питання про можливість "зеленої" трансформації на основі інновацій переноситься з рівня галузей промисловості на рівень підприємств.

Структура досліджень

(викласти загальний план та методи досліджень, виділити етапи роботи).

Загальний план дослідження передбачає послідовне вирішення комплексу основних завдань обґрунтування напрямів розвитку "зеленої" промисловості України шляхом екологізації наявних і створення нових "зелених" галузей промисловості, що має враховувати особливості її теперішнього стану, оточуючого природного та інституційного середовища, сучасні світові тенденції "зелених" трансформацій на основі розвитку ресурсоефективного виробництва – починаючи з розробки методики-програми дослідження, обґрунтування теоретико-методологічних положень і науково-методичних підходів до аналізу означеного кола проблем, і закінчуючи розробкою науково-методичних і практичних рекомендацій по їх вирішенню.

Змістовно дослідження передбачає визначення загальних теоретико-методологічних засад розвитку "зеленої" промисловості України, а потім – проведення на їх основі аналізу проблем за трьома паралельно розроблюваними напрямками:

науково-аналітичне обґрунтування напрямів розвитку "зеленої" промисловості в Україні;

розробка науково-методичних підходів до державного регулювання розвитку "зеленої" промисловості України;

створення комплексу економіко-математичних моделей і управлінських технологій розвитку ресурсоефективного виробництва

Методи дослідження розподіляються на такі групи:

загальнонаукові – аналізу і синтезу, гіпотетико-дедуктивний, системний підхід – для обґрунтування загальної логіки дослідження, забезпечення його цілісності і спрямованості на досягнення поставленої мети;

методи теоретичного пізнання в економіці – неокласична, інституційна, еволюційна парадигми, холістично-просторовий підхід до аналізу економічних процесів та явищ – для обґрунтування наукових положень і обґрунтування напрямів розвитку "зеленої" промисловості України;

прикладні економічні і економіко-математичні методи – економічного аналізу, економіки, економіко-математичного моделювання, у тому числі імітаційного та ситуаційного, сучасних інформаційних систем і технологій в управлінні розвитком виробничо-природних систем – для аналітичного обґрунтування окремих елементів розроблюваної концепції, методичних і практичних рекомендацій по її реалізації.

Основні етапи роботи

Етапи робіт	Терміни виконання	Виконавці
Розробка методики-програми досліджень за темою, визначення теоретико-методологічних засад розвитку "зеленої" промисловості України	III 2016 р. – IV кв. 2017 р.	Відділи: економічних проблем розвитку промислового виробництва; фінансово-економічних проблем використання виробничого потенціалу; економічних проблем екології та природокористування; проблем моделювання економічних систем
Науково-аналітичне обґрунтування напрямів розвитку "зеленої" промисловості в Україні	2017-2018 рр.	Відділи: економічних проблем розвитку промислового виробництва; фінансово-економічних проблем використання виробничого потенціалу
Розробка науково-методичних підходів до державного регулювання розвитку "зеленої" промисловості України	2017-2018 рр.	Відділ фінансово-економічних проблем використання виробничого потенціалу
Створення комплексу економіко-математичних моделей і управлінських технологій розвитку ресурсоефективного виробництва	2017-2018 рр.	Відділ проблем моделювання економічних систем
Розробка концептуальних положень розвитку ""зеленої" промисловості України", підготовка рукопису колективної монографії і заключного звіту по темі	2019 р. I-II кв.	Відділи: економічних проблем розвитку промислового виробництва; фінансово-економічних проблем використання виробничого потенціалу; економічних проблем екології та природокористування; проблем моделювання економічних систем

Результатом дослідження мають стати концептуальні положення щодо напрямів розвитку "зеленої" промисловості України, які спиратимуться на комплекс теоретичних положень, науково-методичних підходів, економіко-математичних моделей і практичних рекомендацій, та мають забезпечити відповідність системних "зелених" трансформацій української промисловості оновленим стратегічним цілям розвитку і актуальним завданням її європейської інтеграції.

Загальна вартість роботи 8560,6 тис. грн.

словами: Вісім мільйонів п'ятсот шістьдесят тисяч шістьсот грн.

Вартість роботи по роках:

Роки виконання роботи	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.
Вартість виконання робіт (тис. грн)	1150,2	2809,6	2990,5	1610,3